

การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพ
ผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี*
CREATIVE PRODUCT DEVELOPMENT ON BUDDHIST WAY OF RIGHT
OCCUPATION GROUP OF THE TEEN CHOK FABRIC
OF RATCHABURI CLAN

พระครูปลัดสุรทัต สิริวิฑฒโก (อุกฤษโชค)

Phrakhrupalad Suravut Sirivaddhako (Ukitchock)

วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Ratchaburi Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: Phrakhrupalad.suravut@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการผลิตสินค้าจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรม 2) ออกแบบสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรม และ 3) พัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธ เป็นการวิจัยและพัฒนา ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 15 ท่าน การสนทนากลุ่มเฉพาะ 10 ท่าน และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 50 คน พบว่า 1. กลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี ได้พัฒนาสีส้น รูปแบบ การประยุกต์ใช้สีส้นนำไปพัฒนาเป็นสินค้าอื่นๆ และการประชาสัมพันธ์ ด้วยการร่วมมือจากกลุ่มสมาชิก เพื่อสร้างงานสีลาย และดีไซน์ให้มากขึ้น สร้างค่านิยมการแต่งกายด้วยผ้าขึ้นดินจกเดือนละครึ่ง เพื่อให้ชาวต่างชาติ หรือชาวต่างจังหวัด ได้เห็นเอกลักษณ์กายแต่งกายชาวไท-ยวนราชบุรี การประลาบบนอุปกรณ์ต่างๆ ตามลักษณะงาน อาทิ งานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ ออกแบบลายให้เข้ากับบรรยากาศ และความสนใจของผู้มาร่วมงาน คือ การจัดทำยามตาลปัตร ของที่ระลึก กระติกน้ำ ผ้าคลุมโต๊ะ ผ้าคลุมเก้าอี้ วัสดุห่อหุ้มอาหาร 2. การออกแบบสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรม 2 ลาย ได้แก่ 1) ลายคน และ 2) ลายปลา และ 3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอขึ้นดินจกเชิงสร้างสรรค์ต้นแบบ 5 แนวทาง ได้แก่ 1) การเพิ่ม

* Received 18 June 2023; Revised 22 October 2023; Accepted 27 October 2023

ลวดลายบนผืนผ้า 2) การปรับลวดลายบนผืนผ้า 3) การพัฒนาลวดลายใหม่ 4) การใช้วัตถุดิบเส้นด้ายย้อมสีธรรมชาติ และ 5) การสร้างสัญลักษณ์ ทั้งนี้ แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่ม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้นำกลุ่ม 2) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 3) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา 4) ด้านการส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐ และ 5) การจัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์

คำสำคัญ: การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธ, กลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

Abstract

This research aims to 1) study the production of products from cultural heritage wisdom, 2) design souvenir products from cultural heritage wisdom, and 3) develop creative Buddhist products. It is research and development, including qualitative research. Using interviews with 15 key informants, focus group discussions with 10 people, and action research with 50 people, it was found that: 1. Ratchaburi family sarong sarong occupation group Colors, styles, and product applications have been developed. Developed into other products and public relations With cooperation from the member group To create more colors, patterns, and designs. Create a habit of dressing in tinchok cloth once a month. for foreigners or people from other provinces Saw the unique body and dress of the Thai-Yuan Ratchaburi people. Decoration on various equipment according to the nature of the event such as ordination, wedding, housewarming. Design the pattern to match the atmosphere. And the interest of the attendees was making bags, palm trees, souvenirs, water bottles, table covers, and chair covers. food wrapping materials; 2. designing souvenir products from the wisdom of cultural heritage in 2 patterns: 1) human pattern and 2) fish pattern; and 3. developing prototype creative woven cloth products in 5 ways, including 1) adding patterns on the fabric. fabric, 2) reducing the pattern on the fabric, 3) developing new patterns, 4) using natural dyed yarn raw materials, and 5) creating symbols. There are 5 ways to create added value: 1) group leadership, 2) design. Products 3) wisdom transfer, 4) government agency promotion, and 5) product distribution

Keywords: Development of Creative Products in Buddhist Way, Teenjok Cloth Sarongs of Ratchaburi Clan

บทนำ

ชาวไท-ยวนราชบุรี เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอัตลักษณ์ทั้งทางภาษาและวัฒนธรรม นักภาษาศาสตร์จัดกลุ่มภาษายวนให้อยู่ในตระกูลภาษาไท-กระได ภาษายวนมีอัตลักษณ์ทั้ง ภาษาพูดและภาษาเขียนที่คล้ายคลึงกับภาษาไทยถิ่นเหนือ และมีการใช้อักษรธรรมล้านนา ในการบันทึกคัมภีร์ทางพุทธศาสนาโดยเฉพาะคัมภีร์ใบลาน และในส่วนของอัตลักษณ์ทาง วัฒนธรรมของยวนที่ยังคงดำรงอยู่ คือ ภาษาพูด ผู้เฒ่าผู้แก่ชาวยวนยังคงพูดภาษายวนกับ ลูกหลานในชุมชน ทว่าอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมบางอย่างเริ่มสั่นคลอนในปัจจุบัน (บุญจริย สรสีสม, 2555) ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี เป็นผ้าจกที่พบในหมู่ช่างทอผ้าชาวไท-ยวน ใน จังหวัดราชบุรี มีแหล่งกำเนิดแตกต่างกัน โดยแบ่งตามลักษณะของลวดลายได้เป็น 3 ตระกูล ใหญ่ คือ 1) ผ้าขึ้นตีนจกคุบัว เป็นผ้าขึ้นตีนจกที่มีลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวเอง อาทิ ลายดอกเซีย ลายหักนกคุ ลายโค้งแก้ง ลายหน้าหมอน และลายนกคุกินน้ำฮ่อมเต้า ผ้าขึ้นตีนจก คุบัวจะพบมากใน ตำบลคุบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เพราะมีชุมชนไท-ยวนอาศัยอยู่ โดย ในการจกจะใช้เส้นด้ายยืนสีดำ ฟุ้งดำ โดยไม่มีลายประกอบมากลาย พื้นผ้าเว้นพื้นดำไว้มาก ตามแบบของลวดลาย เพื่อจกให้เห็นลายชัดเจน ส่วนสีสันของเส้นใยที่ใช้ทอ จะใช้เส้นใยที่มี สีสันหลากหลาย เช่น จะใช้ฟุ้งดำดำจกแดง แขนเหลืองหรือเขียว เป็นต้น 2) ผ้าขึ้นตีนจกบาง กะโด เป็นผ้าขึ้นตีนจกที่มีลวดลายขนาดและสีสันที่มีความใกล้เคียงกับจกคุบัว เป็นผ้าจกที่ได้ จากชุมชนไท-ยวน ในชุมชนบางกะโด ตำบลบ้านสิงห์ อำเภอโพธาราม โดยผ้าขึ้นตีนจกบางกะ โด จะมีความแตกต่างจากผ้าจกคุบัวตรงที่ชายของตีนขึ้นจะมีการเว้นพื้นที่ดำระหว่างลายชะ เปาถึงเส้นเหลืองไว้กว้างมากกว่าผ้าจกคุบัว และ 3) ผ้าขึ้นตีนจกดอนแร่ เป็นผ้าขึ้นตีนจกที่มี ลายที่มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง เช่น ลายกาบ ลายกาบดอกแก้ว และลายนกคุกินน้ำฮ่อมเต้า พบมาในชุมชนไท-ยวน ตำบลดอนแร่ ตำบลห้วยไผ่ ตำบลหนองปลาหมอ และตำบลรางบัว โดยลักษณะของการจกจะประกอบด้วยหลากหลายของลวดลาย และจะมีการจกลายแน่นเต็ม ผืนผ้า มีการเว้นพื้นดำไว้น้อย ทำให้ลดความเด่นชัดของลายหลักลงไป โดยจะคงสีสันของเส้นใย เป็นสีแดงเป็นหลัก จะไม่นิยมใช้เส้นใยหลายสี (ปริยาภัทร จินเลี้ยง และคณะ, 2557)

อดีตผ้าขึ้นตีนจกมิได้มุ่งเน้นเพื่อการจำหน่าย แต่ปัจจุบันการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กลายเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่ทุกประเทศพยายามพัฒนาการท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรมในประเทศของตนเอง เพราะนอกจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจะสามารถสร้าง รายได้ และนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาคแล้ว การท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป การนี้ ผ้าขึ้นตีน

จกตระกูลราชบุรี จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็น “ภูมิปัญญามรดกวัฒนธรรม” (ณัฐชา ลีปัญญาพร, 2563)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบในปัจจุบัน คือ วัฒนธรรมและประเพณีแบบโบราณกำลังเลือนหายไป ปัญหาความขัดแย้งและความไม่เข้าใจกันระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่าเนื่องมาจากการไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้แนวความคิด ความรู้สึก วิธีการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไป ก่อให้เกิดปัญหาต่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าขึ้นตีนจก ปัญหาการพัฒนาารูปแบบของผลิตภัณฑ์ ปัญหาทางการตลาด ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อิทธิพลจากผลกระทบของสถานการณ์การระบาดโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ยิ่งส่งผลให้เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรีซบเซาลงอย่างเห็นได้ชัด

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี” โดยมีจุดเน้นที่การยกระดับทักษะ (Up-Skill) กำลังคน/แรงงานในการผลิตสินค้าจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการผลิตสินค้าจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี
2. เพื่อออกแบบสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี
3. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 ท่าน

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ โดยการสุ่มแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามลักษณะของการเป็นตัวแทนของกลุ่มที่เหมาะสม จำนวน 10 ท่าน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาเครือข่ายสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้แก่ จำนวน 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview)

แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อออกแบบวิธีการที่เหมาะสมในการจัดอบรมการพัฒนาฝีมือเพื่อยกระดับทักษะการผลิตสินค้าในเชิงสร้างสรรค์ที่มีมูลค่าเพิ่มในชุมชนเป้าหมาย จากผู้ที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (ขนาดกลาง) โดยการอภิปรายได้ตอบแสดงความเห็น/เล่าเรื่องประสบการณ์ ตามประเด็นที่ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดขึ้นมาอย่างเจาะจง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ คือ การเตรียมความพร้อมก่อนลงพื้นที่ 2) ขั้นตอนการดำเนินการเอกสาร คือ ผู้ศึกษาวิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากต้นสังกัด และ 3) ขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ การปฏิบัติการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ขั้นตอนการประสานงาน คือ การติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิในเบื้องต้นทั้งทางโทรศัพท์และด้วยตนเองเพื่อแนะนำตัวผู้วิจัย 2) ขั้นตอนการเตรียมการ คือ การนำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และ 3) ขั้นตอนการสนทนากลุ่มเฉพาะ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพที่กระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มสนทนาขนาดกลาง

กิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Action) การพัฒนาเครือข่ายสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยการประเมินผลปฏิบัติการ (รายตัวชี้วัด) ในการพัฒนาเครือข่ายสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี (Input - Process - Output - Outcome)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและมีความเชื่อมโยงกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์ รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ที่ประกอบด้วยผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note Taker) ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant) และผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งใช้หัวข้อสนทนาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Action) เป็นการวิเคราะห์กระบวนการปฏิบัติงาน ซึ่งครอบคลุม Input - Process - Output - Outcome (รายตัวชี้วัด) ร่วมกับสถิติอ้างอิงใช้เพื่ออธิบายความพึงพอใจ และค้นหาความจริงจากการปฏิบัติงาน ตามรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การผลิตสินค้าจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี คือ ส่วนที่เป็นผ้า ลวดลายทอด้วยวิธีจัก (ควักเส้นด้ายพิเศษมาผูกมัดขัดกับเส้นอื่นเป็นลวดลายแบบต่างๆ) ขึ้นตีนจกมีโครงสร้างประกอบด้วยผ้า 3 ส่วน ได้แก่ 1) ขึ้นตีนจกเฉพาะตีน 2) ขึ้นตีนจก จกทั้งตัว และ 3) ขึ้นตีนจก ด้วยกมูกสลั้มมัดหมี่ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่สนใจของตลาด มี 5 ชนิด ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้น 2) ผลิตภัณฑ์กระเป๋ 3) ผลิตภัณฑ์กระเป๋สตางค์ 4) ผลิตภัณฑ์ย่าม และ 5) ผลิตภัณฑ์เสื้อบุรุษ-เสื้อสตรี การนำเสนอขั้นตอนการผลิต ได้แก่ 1) การออกแบบผลิตภัณฑ์ คือ การให้ได้มาซึ่งงานออกแบบที่ตรงกับความต้องการ อาทิ ตู้เก็บของตั้งพื้น ชั้นวางของแบบตั้งพื้น ชั้นวางของติดผนัง โต๊ะข้างขนาดเล็ก โคมไฟตั้งโต๊ะ ศิลปะตกแต่งผนัง บล็อก ซีเมนต์สำหรับโครงสร้างผนัง และผนังกันห้อง 2) แนวทางการออกแบบเทคโนโลยีการสื่อสาร การนำเสนอเรื่องราวที่มาของสินค้าและตราสินค้าข้อมูลของ

ผลิตภัณฑ์ การจัดกิจกรรมโปรโมชั่นการซื้อสินค้าออนไลน์ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ ตู้อประชาสัมพันธ์ และ3) แนวทางการออกแบบพื้นที่เรียนรู้สร้างสรรค์ คือ การสร้างเรื่องราวและสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนระหว่างลูกค้ากับผู้ประกอบการ อาทิ เล่าเรื่องประวัติความเป็นมาของงานหัตถกรรม การสาธิตการทำงานหัตถกรรมจากกลุ่มช่างฝีมือให้กับนักท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติสร้างสรรค์ผลงานได้ด้วยตนเอง

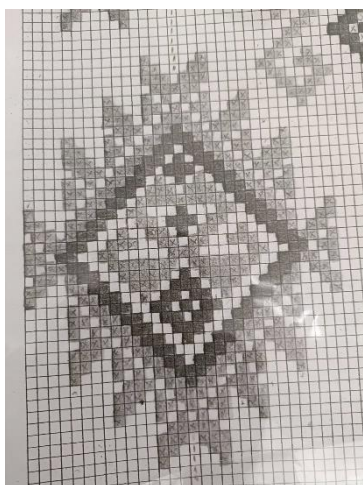
2. การออกแบบสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี กลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรีพัฒนาสี่สัน รูปแบบ การประยุกต์ใช้สินค้า การออกแบบเป็นเสื้อผ้าตามแฟชั่น หรือตามเทศกาลต่าง ๆ การแปรรูปตามผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจตามกลุ่มผู้บริโภค อาทิ งานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ อาจออกแบบลายให้เข้ากับบรรยากาศ และความสนใจของผู้ร่วมงาน คือ การจัดทำยาม ตาลปัตร ของที่ระลึก กระตักน้ำ ผ้าคลุมโต๊ะ ผ้าคลุมเก้าอี้ วัสดุห่อหุ้มอาหาร เป็นการแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคที่มีความต้องการต่างกัน เป็นโอกาสในการพัฒนาสินค้าลายจกตามภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่อาศัยความต้องการเป็นแนวทางการออกแบบ โดยคณะผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถร่วมกันออกแบบได้ 2 ลาย ดังภาพที่ 1 และภาพที่ 2

3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้แก่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอเชิงสร้างสรรค์ 5 แนวทาง ได้แก่ 1) การเพิ่มจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 2) การปรับลดจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 3) การพัฒนาผ้าทอตีนจกให้มีเป็นลวดลายใหม่ 4) การใช้วัตถุดิบของเส้นด้ายย้อมสีธรรมชาติ และ5) การสร้างตราสัญลักษณ์ ทั้งนี้ แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าขึ้นตีนจก 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้นำกลุ่ม 2) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 3) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา 4) ด้านการส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐ และ 5) การจัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ โดยกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี สร้างผลิตและพัฒนาในรูปแบบให้เป็นที่ยอมรับในสังคมตามยุคสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับทุกเทศกาล เพื่อเพิ่มและขยายตลาดหลายกลุ่ม ซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ ที่บางกลุ่มสนใจบริโภคสินค้าที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และมีมูลค่าระยะยาวที่สร้างผลกำไรได้ โดยนำเสนอสินค้าผ้าขึ้นตีนจกเข้าสู่เวทีสากล มีตลาดรองรับในการจัดจำหน่ายผ้าตามชุมชน และจังหวัดต่างที่ส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นถิ่น เพราะสินค้าที่ได้จากการทอด้วยผ้าตีนจกจะมีคุณค่าในตัวเอง สร้างตลาดผ้าขึ้นตีนจกราชบุรี การเผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ อาทิ อินเทอร์เน็ต กลุ่มไลน์ ทั้งนี้ ผลิตเชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธ ด้านการประดิษฐ์หรือปรับใช้นวัตกรรมในเชิงสร้างสรรค์ การออกสอดคล้องกับการทำบุญประเพณีพื้นถิ่น อาจอาศัยจารีตประเพณี 12

เดือน เป็นการออกแบบสินค้าที่ตรงกับความต้องการตามเทศกาล ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธ การสร้างนักทอรุ่นใหม่ที่สามารถสร้างลวดลายตามกระแสนิยมได้ และสามารถประชาสัมพันธ์/ขายบนตลาดออนไลน์ได้หลายช่องทาง และด้านการออกแบบสินค้าที่ระลึก การนำลายไปทอลงบนวัสดุที่ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งต้องใช้ปกคลุม อาทิ ผ้าคลุมเก้าอี้ลายตีนจก ผ้าคลุมโต๊ะลายตีนจก ผ้าคลุมตู้เย็นลายตีนจก ผ้าหม่านลายตีนจก ผ้าประดับลายตีนจก อาสนะพระสงฆ์ลายตีนจก เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งอาจมีทั้งผู้สนใจทั้งบุคคลและรายใหญ่

1. ผลิตภัณฑ์ลายตีนจกลายปลา

ภาพที่ 1 ผลิตภัณฑ์ลายตีนจกลายปลา

2. ผลิตภัณฑ์ลายตีนจกลายคน

ภาพที่ 2 ผลิตภัณฑ์ลายตีนจกลายปลา

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสมาชิพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี” สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การผลิตสินค้าจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสมาชิพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี คือ ส่วนที่เป็นผ้า ลวดลายทอด้วยวิธีจก (ควักเส้นด้ายพิเศษมาผูกมัดขัดกับเส้นอื่นเป็นลวดลายแบบต่างๆ) ขึ้นตีนจกมีโครงสร้างประกอบด้วยผ้า 3 ส่วน ได้แก่ 1) ขึ้นตีนจกเฉพาะตีน 2) ขึ้นตีนจก จกทั้งตัว และ 3) ขึ้นตีนจก ด้วยกมูกสลับมัดหมี ผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่สนใจของตลาด มี 5 ชนิด ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้น 2) ผลิตภัณฑ์กระเป๋ 3) ผลิตภัณฑ์กระเป๋สตางค์ 4) ผลิตภัณฑ์ย่าม และ 5) ผลิตภัณฑ์เสื้อบุรุษ-เสื้อสตรี การนำเสนอขั้นตอนการผลิต

ได้แก่ 1) การออกแบบผลิตภัณฑ์ คือ การให้ได้มาซึ่งงานออกแบบที่ตรงกับความต้องการ อาทิ ตู้เก็บของตั้งพื้น ชั้นวางของแบบตั้งพื้น ชั้นวางของติดผนัง โต๊ะข้างขนาดเล็ก โคมไฟตั้งโต๊ะ ศิลปะตกแต่งผนัง บล็อก ซีเมนต์สำหรับโครงสร้างผนัง และผนังกันห้อง 2) แนวทางการออกแบบเทคโนโลยีการสื่อสาร การนำเสนอเรื่องราวที่มาของสินค้าและตราสินค้าข้อมูลของผลิตภัณฑ์ การจัดกิจกรรมโปรโมชันการซื้อสินค้าออนไลน์ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ ผู้ประชาสัมพันธ์ และ3) แนวทางการออกแบบพื้นที่เรียนรู้สร้างสรรค์ คือ การสร้างเรื่องราวและสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนระหว่างลูกค้ากับผู้ประกอบการ อาทิ เล่าเรื่องประวัติความเป็นมาของงานหัตถกรรม การสาธิตการทำงานหัตถกรรมจากกลุ่มช่างฝีมือให้กับนักท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติสร้างสรรค์ผลงานได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับธัชพล จริยากุลธนา ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไท-ยวนราชบุรี สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก” โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจาก ชาว ไท-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจาก ไท-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี เพื่อสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในชุมชนจากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไท-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี และเพื่อประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ จากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไท-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ลวดลายของผ้าจากชาวไท-ยวน เกิดจากการสะกิด ด้ายเส้นยืนขึ้นเป็นระยะตามต้องการให้เส้นด้ายพุ่งพิเศษผ่านจากอีกด้านหนึ่งไปอีกด้านตาม หน้ากว้างของผ้า ความเชื่อที่ว่าผ้าชนิดเป็นของสูงจึงมีการอนุรักษ์ไว้นิยมทอใช้เป็นสไบหรือผ้า เปี่ยงทางพิธีศาสนา ลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะคือ ลายดอกเซีย ลายโค้งแก้ง ลายหน้าหมอน ลายนกคู่กินน้ำร่วมเต้าเป็นลายหลักเทคนิคพิเศษ คือ การจกใช้ด้ายสีดำเว้นพื้นไว้มากเพื่อจก ลายหักให้มีความเด่นชัดมันคงไม่มีความ หลากหลายของลายประกอบ การใช้สีจะเป็นพื้นดำจก แดงและแซมเหลืองเป็นหลัก ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจาก ไท-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัวจังหวัดราชบุรี พบว่าการสร้างแบบสอบถามทางอินเทอร์เน็ตเพื่อหาความต้องการเบื้องต้นของ กลุ่มผู้บริโภคถึงประเภทของผลิตภัณฑ์ สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการคือ คือผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประกอบการแต่งกาย (ธัชพล จริยากุลธนา, 2561) และสอดคล้องกับวรรณ โชคบรรดาลสุข และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าตีนจกไท-ยวนในจังหวัดราชบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า ลวดลายผ้าตีนจกซึ่งเป็นลายดั้งเดิมของชาวไท-ยวนราชบุรี มี 8 ลาย คือ ดอกเซีย กาบ หน้า

หมอน โกงแก้ง กาบดอกแก้ว โกงแก้งซ้อนเซีย กาบซ้อนหัก และหักนกคู่ ส่วนกลุ่มบ้านคุณยาย ซ้อน กำลังหาญ ลักษณะของลวดลายและการเรียกชื่อลาย มีความแตกต่างกันไปบ้าง แต่มี 8 ลายเช่นเดียวกัน ได้แก่ ซียซ้อนหัก ซียซ้อนเซีย หักซ้อนหัก โกงแก้ง หน้าหมอน เกี่ยวซ้อนกาบ ซ้อนกาบ และหักดำ ผู้วิจัยได้รวบรวมลายกราฟของผ้าตีนจก แล้วจัดเก็บอย่างเป็นระบบด้วยการจัดทำเป็นคู่มือการทอผ้าตีนจกไท-ยวนราชบุรี เผยแพร่ถ่ายทอดคู่มือไปยังกลุ่มคนที่สนใจ และจัดฝึกอบรมให้กับช่างทอผ้าตีนจกรุ่นใหม่ ได้รับความรู้ในการทอผ้าเพิ่มขึ้น สามารถทอผ้าตีนจกลายพื้นฐานได้ และลวดลายผ้าตีนจกมากขึ้น (วรรณ โขคบันดาลสุข และคณะ, 2559)

2. การออกแบบสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี กลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรีพัฒนาสินค้า รูปแบบ การประยุกต์ใช้สินค้า การออกแบบเป็นเสื้อผ้าตามแฟชั่น หรือตามเทศกาลต่าง ๆ การแปรรูปตาม ภัณฑ์ที่น่าสนใจตามกลุ่มผู้บริโภค อาทิ งานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ อาจออกแบบ ลายให้เข้ากับบรรยากาศ และความสนใจของผู้มาร่วมงาน คือ การจัดทำยาม ตาลปัตร ของที่ระลึก กระติกน้ำ ผ้าคลุมโต๊ะ ผ้าคลุมเก้าอี้ วัสดุห่อหุ้มอาหาร เป็นการแบบที่สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้บริโภคที่มีความต้องการต่างกัน เป็นโอกาสในการพัฒนาสินค้าลายจกตามภูมิ ปัญญาชาวบ้าน ที่อาศัยความต้องการเป็นแนวทางการออกแบบ ดังนั้น คณะผู้วิจัยและ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถร่วมกันออกแบบได้ 2 ลาย ได้แก่ 1) ลายปลา และ 2) ลายคน สอดคล้องกับรสา สุนทรายุทธ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การออกแบบผลิตภัณฑ์และการบริการ สำหรับชุมชนหัตถกรรมท้องถิ่นผ้าจก ไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อขยายกลุ่มงานผลิตภัณฑ์ ออกแบบตกแต่งภายในด้วยนวัตกรรมขึ้นรูปผ้าด้วยแม่พิมพ์และสิ่งทอสีเขียว” จากผลการวิจัย พบว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์และการบริการสำหรับชุมชนหัตถกรรมท้องถิ่นผ้าจก ไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อขยายกลุ่มงานผลิตภัณฑ์ออกแบบตกแต่งภายในด้วยนวัตกรรมขึ้นรูปผ้าด้วย แม่พิมพ์และสิ่งทอสีเขียว เป็นโครงการที่นำเอาภูมิปัญญางานหัตถกรรมท้องถิ่นมาใช้ร่วมกับ นวัตกรรมการออกแบบในระบบอุตสาหกรรมที่ชุมชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายด้วยตนเอง เพื่อเป็น การเปิดตลาดสินค้าใหม่ ๆ และมีการนำระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมาใช้ รวมไปถึงการใช้ แนวคิดการออกแบบการบริการมาช่วยจัดการและบริหารทรัพยากรให้เกิดคุณค่าสูงสุด โดยมี ผลผลิตของโครงการนี้ที่แสดงออกมาอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ (1) ก่อให้เกิดแนวทางการผลิต ของผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมโดยนวัตกรรมสิ่งทอสีเขียว ได้ผลงานการย้อมผ้าและไหม ธรรมชาติด้วยสีสกัดจากธรรมชาติที่มีความสวยงาม มีคุณค่าและปลอดภัยต่อมนุษย์และ สิ่งแวดล้อม (2) ผลงานผลิตภัณฑ์เพื่อการออกแบบตกแต่งภายในที่ประกอบไปด้วย ตู้เก็บของ

ชั้นวางของ งานตกแต่งผนัง งาน partition wall โตะข้าง โคมไฟ และงานโครงสร้างปลั๊กปูน จากการผสมผสานเทคนิควิธีการขึ้นรูปผ้าในแบบต่าง ๆ และ (3) การออกแบบอัตลักษณ์องค์กร แนวทางการออกแบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและพื้นที่เรียนรู้สร้างสรรค์ รวมไปถึงถึงต้นแบบธุรกิจที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้อีกต่อไป สำหรับแนวทางการพัฒนาต่อยอดในอนาคต สามารถทำได้โดยการนำเอากระบวนการทำงานจากโครงการวิจัยนี้มาพัฒนาสร้างสรรค์ต่อเนื่องด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเครื่องมือ เทคนิควิธีการผลิตรวมถึงการกระจายสินค้าในรูปแบบต่าง ๆ จัดให้เกิดกิจกรรมความร่วมมือกับกลุ่มนักออกแบบ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ต่อกัน อย่างไรก็ตาม จากการตรวจสอบข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้กลุ่มเป้าหมายทำให้เกิดข้อเสนอแนะและการพัฒนาต่อยอดไปในอนาคตในด้านการนำเอารูปแบบแนวทางในการออกแบบมาพัฒนาสร้างสรรค์มากขึ้นกว่าเดิมที่เคยเป็น โดยการจัดให้เกิดกิจกรรมความร่วมมือการออกแบบกับกลุ่มนักออกแบบ ศิลปิน และนักเรียน นักศึกษาด้านการออกแบบเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ต่อกัน สร้างความยั่งยืนให้กับงานหัตถกรรมของชุมชน นอกจากนี้ยังมีนวัตกรรมการขึ้นรูปผ้าและการทำผ้าทอให้กันน้ำอีกมากมาย เช่น การเคลือบนาโนเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งหากเทคโนโลยีเหล่านี้แพร่หลายและเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้นผู้ประกอบการเองก็สามารถปรับรูปแบบการผลิตให้เหมาะสม แปลกใหม่ สวยงาม และคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น (รสา สุนทรายุทธ, 2562)

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้แก่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอเชิงสร้างสรรค์ 5 แนวทาง ได้แก่ 1) การเพิ่มจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 2) การปรับลดจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 3) การพัฒนาผ้าทอตีนจกให้มีเป็นลวดลายใหม่ 4) การใช้วัตถุดิบของเส้นด้ายย้อมสีธรรมชาติ และ 5) การสร้างตราสัญลักษณ์ ทั้งนี้ แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าขึ้นตีนจก 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้นำกลุ่ม 2) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 3) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา 4) ด้านการส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐ และ 5) การจัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ โดยกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี สร้างผลิตและพัฒนาในรูปแบบให้เป็นที่ยอมรับในสังคมตามยุคสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับทุกเทศกาล เพื่อเพิ่มและขยายตลาดหลายกลุ่ม ซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ ที่บางกลุ่มสนใจบริโภคสินค้าที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และมีมูลค่าระยะยาวที่สร้างผลกำไรได้ โดยนำเสนอสินค้าผ้าขึ้นตีนจกเข้าสู่เวทีสากล มีตลาดรองรับในการจัดจำหน่ายผ้าตามชุมชน และจังหวัดต่างที่ส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นถิ่น เพราะสินค้าที่ได้จากการทอด้วยผ้าขึ้นตีนจกจะมีคุณค่าในตัวเอง สร้างตลาดผ้าขึ้นตีนจกราชบุรี การเผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ อาทิ

อินเทอร์เน็ต กลุ่มไลน์ ทั้งนี้ ผลิตเชิงสร้างสรรค์วิถียุทธ ด้านการประดิษฐ์หรือปรับใช้นวัตกรรม ในเชิงสร้างสรรค์ การออกสตูดิโอกับการทำบุญประเพณีพื้นถิ่น อาจอาศัยจารีตประเพณี 12 เดือน เป็นการออกแบบสินค้าที่ตรงกับความต้องการตามเทศกาล ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิง สร้างสรรค์วิถียุทธ การสร้างนักทอรุ่นใหม่ที่สามารถสร้างผลผลิตตามกระแสนิยมได้ และสามารถประชาสัมพันธ์/ขายบนตลาดออนไลน์ได้หลายช่องทาง และด้านการออกแบบสินค้าที่ ระลึก การนำลายไปทอลงบนวัสดุที่ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งต้องใช้ปกคลุม อาทิ ผ้าคลุมเก้าอี้ลาย ตีนจก ผ้าคลุมโต๊ะลายตีนจก ผ้าคลุมตู้เย็นลายตีนจก ผ้าห่มลายตีนจก ผ้าประดับลายตีนจก อาสนะพระสงฆ์ลายตีนจก เพื่อให้ผลิตมีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งอาจมีทั้งผู้สนใจทั้งบุคคล และรายใหญ่ สตูดิโอกับสุชาติ แสงดวงดี และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลยุทธ์ ผลิตภัณฑ์ผ้าจากเศษผ้าทอจากคุบัว” จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากลยุทธ์ทางการผลิตผ้า ทอจากคุบัว เริ่มจากการสำรวจความต้องการ และข้อปัญหาเบื้องต้น และสรุปวิเคราะห์ความ ต้องการของผู้ผลิตผ้าทอจาก จากผลสรุปดังกล่าวพบว่า ปัญหาจากปัจจัยภายในและภายนอก ของกลุ่มพัฒนาอาชีพผ้าทอจากคุบัว เพื่อให้เกิดกลยุทธ์ทางการผลิตผ้าทอจากแก่กลุ่มพัฒนา อาชีพ และชาวบ้านในชุมชนคุบัว จากนั้นจึงได้นำทฤษฎีการคิดสร้างสรรค์มาปรับใช้เป็นแนว ทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจ โดยพัฒนาจากผลผลิตของผ้าทอจากคุบัว ที่มีความ งดงามตามแบบดั้งเดิมตั้งแต่สมัยโบราณ เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่ตัวผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะสอดคล้อง กับการนำทฤษฎีการสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้กล่าวไว้ ดังนี้ “การสร้างหรือผลิต ผลิตภัณฑ์ชิ้นนั้น จำเป็นต้องมีความแตกต่างเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ตัวผลิตภัณฑ์ เจาะ กลุ่มเป้าหมายรายใหม่จากรายเดิมที่ยังคงเดิมไว้ แต่อาจทำให้เกิดความจำเจกับตัวผลิตภัณฑ์ เดิมที่ยังไม่ได้มีความพัฒนารูปแบบ การสร้าง “มูลค่าเพิ่ม” ที่ติดมากับตัวผลิตภัณฑ์” ทั้งยังเป็น การเสริมสร้างความร่วมมือกันในชุมชน เพื่อให้กระบวนการผลิตผ้าทอจากคุบัวมีประสิทธิภาพ มากขึ้นจากการร่วมมือระหว่าง กลุ่มพัฒนาอาชีพ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีหน้าที่หลักในการช่วยให้ คำแนะนำกับชาวบ้านในหมู่บ้านให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ทางการผลิต โดยผู้ทอวิจัยได้มีการนำทฤษฎีการมีส่วนร่วมในชุมชนมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำ วิจัยครั้งนี้ควบคู่กันเพื่อให้ธุรกิจชุมชนบ้านได้ ตำบลคุบัว มีรายได้เข้าชุมชนมากขึ้น เสริมสร้าง รายได้ให้แก่แต่ละครัวเรือนให้ได้รายได้มากขึ้นจากเดิมสอดคล้องกับทฤษฎีธุรกิจชุมชนที่เน้น พัฒนาธุรกิจชุมชนให้มีความน่าสนใจและเสริมสร้างรายได้แก่ชุมชนและครัวเรือน อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบสำคัญ คือ ผู้ผลิตผ้าทอจากในตำบลคุบัว มีความประสงค์เพื่อเผยแพร่ กลยุทธ์ทางการผลิตผ้าทอจาก ที่ทำการพัฒนาโดยการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกแล้ว

แก่ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพทอผ้าจากคุบัว หรือบุคคลภายนอกที่สนใจทำการศึกษาผลิตภัณฑ์และกระบวนการต่าง ๆ ในทำทำธุรกิจทอผ้าจากคุบัว และกลุ่มพัฒนาอาชีพผ้าทอจากคุบัว ต้องการให้ผู้ทำวิจัยอธิบายและช่วยเหลือในด้านการอธิบายความรู้ความเข้าใจผลิตภัณฑ์ในการผลิตแก่ชาวบ้านในหมู่บ้านให้เข้าใจ และสามารถนำผลิตภัณฑ์นี้ไปปรับใช้ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตกลงยินดีเข้าร่วมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการผลิตผ้าทอจากในอนาคต่อไป (สุชาติา แสงดวงดี และคณะ, 2562)

องค์ความรู้ใหม่

1. การผลิตสินค้ากลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี การผลิตสินค้าจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี การเน้นการออกแบบลายสีใหม่ ๆ ขึ้นมาตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค แต่คงลายเส้นแบบดั้งเดิมไว้ ผลิตและพัฒนารูปแบบให้เป็นที่ยอมรับในสังคมตามยุคสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับทุกเทศกาล เพื่อเพิ่มและขยายตลาดหลายกลุ่ม ซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ ที่บางกลุ่มสนใจบริโภคสินค้าที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และมีมูลค่าระยะยาวที่สร้างผลกำไรได้ ควรนำเสนอสินค้าผ้าขึ้นตีนจกเข้าสู่เวทีสากล มีตลาดรองรับในการจัดจำหน่ายผ้าตามชุมชน และจังหวัดต่างที่ส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นถิ่น เพราะสินค้าที่ได้จากการทอด้วยผ้าขึ้นตีนจกจะมีคุณค่าในตัวเอง ที่สำคัญควรสร้างตลาดผ้าขึ้นตีนจกราชบุรีเผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ เพราะสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว ทั้งยังสามารถค้นหาตลาดสินค้าออนไลน์ได้สะดวก

2. การออกแบบของระลึกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ผลิตภัณฑ์และสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ควรแปรรูปหรือแบบแบบการสร้างสินค้าที่มีลักษณะเล็กกะทัดรัด (ผ้าขึ้นตีนจกขนาดจิ๋ว) อาทิ เสื้อผ้า หมอน ยาม กระเป๋า แก้ว เป็นต้น การพัฒนาสีสันทัน รูปแบบ การประยุกต์ใช้สินค้า นำไปพัฒนาในการสร้างได้ หรือนำไปพัฒนาเป็นสินค้าอื่นๆ และการประชาสัมพันธ์ ด้วยการร่วมมือจากกลุ่มสมาชิก เพื่อสร้างงานสีลาย และดีไซน์ให้มากขึ้น ควรสร้างระบบการจัดทำแบบการแต่งกายที่เป็นแบบแผนการเรียนรู้ หรือการแสดงให้เห็นชาวบ้านหรือหน่วยงานต่าง ๆ แต่งกายด้วยชุดผ้าขึ้นตีนจกเดือนละ 1 วัน เพื่อให้ชาวต่างชาติ หรือชาวต่างจังหวัด ได้เห็นเอกลักษณ์กายแต่งกายชาวไท-ยวนราชบุรี

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์วิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี กลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกมีการจัดการแสดงสินค้าชนิดต่าง ๆ ของกลุ่มผ้าขึ้นตีนจก ให้มีความ

ต่อเนื่องของการแสดงผลลักษณ์ของชาวไท-ยวนราชบุรีอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง รวมทั้งการสวมใส่ผ้าขึ้นตีนจกเข้าวัดทำบุญตามเทศกาลต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐ ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม เพื่อสร้างความน่าสนใจและภาพจำต่อผู้เห็น

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี” พบข้อสรุปและข้อเสนอแนะดังนี้ 1. สรุป ได้แก่ 1.1 กลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้พัฒนาสีสัน รูปแบบ การประยุกต์ใช้สินค้า นำไปพัฒนาเป็นสินค้าอื่นๆ และการประชาสัมพันธ์ ด้วยการร่วมมือจากกลุ่มสมาชิก เพื่อสร้างงานสี ลาย และดีไซน์ให้มากขึ้น สร้างค่านิยมการแต่งกายด้วยผ้าขึ้นตีนจกเดือนละครั้ง เพื่อให้ชาวต่างชาติ หรือชาวต่างจังหวัด ได้เห็นเอกลักษณ์กายแต่งกายชาวไท-ยวนราชบุรี การประลายบนอุปกรณ์ต่างๆ ตามลักษณะงาน อาทิ งานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ ออกแบบลายให้เข้ากับบรรยากาศ และความสนใจของผู้มาร่วมงาน คือ การจัดทำยาม ตาลปัตร ของที่ระลึก กระติกน้ำ ผ้าคลุมโต๊ะ ผ้าคลุมเก้าอี้ วัสดุห่อหุ้มอาหาร 1.2 การออกแบบสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรม 2 ลาย ได้แก่ 1) ลายคน และ 2) ลายปลา และ 1.3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอขึ้นตีนจกเชิงสร้างสรรค์ ต้นแบบ 5 แนวทาง ได้แก่ 1) การเพิ่มลวดลายบนผืนผ้า 2) การปรับลดลวดลายบนผืนผ้า 3) การพัฒนาลวดลายใหม่ 4) การใช้วัตถุดิบเส้นด้ายย้อมสีธรรมชาติ และ 5) การสร้างสัญลักษณ์ ทั้งนี้ แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่ม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้นำกลุ่ม 2) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 3) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา 4) ด้านการส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐ และ 5) การจัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ กลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี พัฒนารูปแบบตามยุคสมัย กลุ่มสนใจบริโภคสินค้ามีความเป็นเอกลักษณ์ และมีมูลค่าระยะยาวที่สร้างผลกำไร นำสินค้าผ้าขึ้นตีนจกเข้าสู่เวทีสากล มีตลาดจำหน่ายตามชุมชนและจังหวัดต่าง ๆ ที่ส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นถิ่น และ 2. ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หน่วยงานภาครัฐ ควรให้การสนับสนุนและมีตลาดรองรับ สนับสนุนประชาชนในชุมชนมีอาชีพพึ่งพาตนเองได้ จากการจำหน่ายสินค้าผ้าขึ้นตีนจกราชบุรี 2.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ กลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้านราชบุรี ควรจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างเครือข่ายกลุ่มทอผ้าขึ้นตีนจกและปลูกฝังค่านิยมเชิงบวกแก่เยาวชนภายในชุมชนและท้องถิ่น และ 2.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษา การสร้างเครือข่ายการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

บรรณานุกรม

- ณัฐชา ลี้ปัญญาพร. (2563). การศึกษาทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้งในมิติการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนบ้านทุ่งสีหลง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม. ใน (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธัชพล จรียากุลธนา. (2561). การศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไท-ยวนราชบุรี สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก. ใน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม). บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ปรียาภัทร จินเลี้ยง และคณะ. (2557). การพัฒนาเสื้อผ้าสตรีจากผ้าจากคูบัว ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี. ใน (การศึกษาศรีระคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและการออกแบบแฟชั่น สาขาวิชาเทคโนโลยีเสื้อผ้า). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- บุญยจริย์ สรสีสม. (2555). สงคราม 9 ท้า และประวัติศาสตร์เมืองราชบุรี: กระบวนทัศน์การสืบสานอัตลักษณ์ 8 กลุ่มชาติพันธุ์. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- รสา สุนทรายุทธ. (2562). การออกแบบผลิตภัณฑ์และการบริการสำหรับชุมชนหัตถกรรมท้องถิ่นผ้าจาก ไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อขยายกลุ่มงานผลิตภัณฑ์ออกแบบตกแต่งภายในด้วยนวัตกรรมขึ้นรูปผ้าด้วยแม่พิมพ์และสิ่งทอสีเขียว. วารสารศิลปกรรมบูรพา, 8(1), 27-49.
- วรรณนา โชคบันดาลสุข และคณะ. (2559). การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าตีนจกไท-ยวนในจังหวัดราชบุรี. วารสาร สมาคมนักวิจัย, 21(1), 166-180.
- สุชาติ แสงดวงดี และคณะ. (2562). การพัฒนากลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ผ้าจากเศษผ้าทอจากคูบัว. งานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 11 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, (11-12 กรกฎาคม 2562). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.